

4. Hafta: 1965 Seçimleri Sonrası Siyasi İklim - CHP'de Bölünmeler

Ortanın solu söylemi 1965 seçimlerinde CHP'ye oy getirmemiş, bir önceki seçime kıyasla %8'e yakın oy kaybıyla sonuçlanmıştır. Seçimlerde bu söylemin mimarı olarak görülen Bülent Ecevit'in görece arka planda kalmasının ve bu yeni stratejiyi kamuoyuna tanıtan genel başkan İnönü'nün partinin yeni bir sol atılım içine girdiği ya da solculuğu şeklinde bir izlenim yaratmaktan kaçınmasının bu sonuca yol açtığını düşünen yazarlar vardır. Bununla birlikte "ortanın solu" söyleminin parti içinde belirleyici hale gelmeye başlaması, hem partinin imajı hem de parti içi dengeler düşünüldüğünde 1967 tarihi ile birlikte hissedilir hale gelmiştir. Bunun en önemli nedeni, Ecevit'in 1966 yılında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğine seçilmesi ve bu tarihten itibaren ortanın solu söylemini çok daha vurgulu ve yapılandırılmış bir şekilde partinin bütün programlarına ve çalışmalarına entegre etmeye başlamasıdır.

Öte yandan CHP içerisinde 1965 seçimlerinin yenilgisinin ve kayda değer oy kaybının sorumlusu olarak "ortanın solu" stratejisini ve onun mimarı olarak kabul ettikleri Bülent Ecevit'i gören bir grup, parti yönetimine muhalefet etmeye başlamış bulunuyordu. Bu grubun önderliğini Turhan Feyzioğlu yapmaktaydı. Turhan Feyzioğlu ve onun gibi düşünenler Ecevit ve ekibinin "CHP'yi komünizme yardım ve yataklık yapacak bir hale dönüştürmeye" çalıştığını ileri sürüyorlardı. Nitekim bu yarılma, partinin 4. Olağanüstü Kurultayı'nda Feyzioğlu ve ekibinin partiden ayrılıp Güven Partisi'ni kurmasıyla yeni bir safhaya evrilecektir.

Güven Partisi kendi pozisyonunu "19. Yüzyıl liberalizmine ve sosyalizme karşı olmak" üzerinden belirliyordu. Odağına Atatürkçülüğü yerleştirirken, kendisini tanımlamak için seçtiği sıfatlardan birisi de "cumhuriyetçi muhafazakârlıktı". 1960'lardan itibaren anti-komünizm, sol hareketin yükselişine koşut bir reaksiyon olarak yükselmişti; bu haliyle anti-komünizm ortak paydasında buluşabilir pek çok siyaset olduğu için, Güven Partisi de kendisini anti-komünist olarak tanımlarken, kendisini diğer anti-komünistlerden ayıranın ne olduğu sorusuna cevap bulmak durumundaydı. Kendisinin milliyetçi, muhafazakâr, ülkücü ya da İslamcı anti-komünistlerden farklılaştığı noktanın "milliyetçi sosyal adaletçilik" olduğunu; kendi anti-komünizminin bu milliyetçi sosyal adaletçi filtreden geçirilerek anlaşılabilceğini öne sürüyordu.

Kimi yazarlara göre 1960'larda ortaya çıkmış bir "cumhuriyetçi muhafazakârlık" örneği olarak Güven Partisi, komünizm tehdidine karşı rejimin ve devlet otoritesinin restorasyonu

hedefiyle hareket etmiş ve içinde barındırdığı ya da kendisinden mülhem çeşitli kadrolar daha sonraki dönemlerde de başka siyasi oluşumlar ve başka siyasi partiler üzerinden kendisini üretmeye devam etmiştir. Bu kadrolar CHP'nin değişen zamanlara ve koşullara sol sosyalist nosyon üzerinden entegre edilmesi sürecini "devletin bekası" ve "sistemin kendini yeniden üretebilmesi" açısından büyük bir tehdit olarak görüyorlardı. Cumhuriyetçiydiler; CHP'nin 6 ilkesinden en çok milliyetçilik ve laiklik ilkelerine mültefit bir duruş sergilemekte olup muhafazakârlıkları ise mevcut yapıyı, statükoyu olduğu gibi korumak hedefi ile anti-komünist eğilimlerinden neşet etmekteydi. Orduyu ülkenin en önemli güven kaynağı olarak görmekteydiler. Nitekim parti 12 Eylül darbesini de övgüyle karşılayacak ve cunta tarafından Turhan Feyzioğlu'na cumhurbaşkanlığı teklif edildiği konuşulacaktır.

Güven Partisi, Feyzioğlu'nun başından beri sergilediği ihtiyatlı bir özgürlük yaklaşımını yansıtmaktaydı. Devletin bekasını sarsacak bir komünizm tehdidine karşı özgürlüklerden ödün verilmesi gerektiği düşüncesi belirgindi. Parti, Atatürk'ün karma ekonomi anlayışını benimsediğini ve bunun sosyal adaleti sağlayacak kimi mekanizmaları içerdiğini savunmaktaydı.

Bu haliyle Güven Partisi, Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde görüldüğü haliyle solidarist – korporatist bir çerçevede hareket etmektedir. Sınıf kavgalarının önlenmesi önem arz eden bir gerekliliktir. Toplum dayanışma içinde, bağlaşıklık, bir bütün halinde olmalıdır. Atatürkçü politik elitin ve entelijansiyanın bir bölümünün devlet otoritesinin ve rejimin muhafazası meselesine odaklanmışlığının en belirgin örneklerinden biri, ileride Cumhuriyetçi Güven Partisi ismini alacak olan partinin 1975 – 1977 yıllarında 1. Milliyetçi Cephe Hükümeti'nde yer almasıdır. Parti bu dönemde, bu hükümetin bir bileşeni olması üzerinden milliyetçi – muhafazakâr politika ve hareketleri Atatürkçülük ile hegemonize etme çabasına girişmiş; bu çaba başarısızlıkla sonuçlanınca, Sağ Kemalizm pratikleri büyük ölçüde Türk – İslam sentezine yönelme yoluna gitmiştir.

Bu ders kapsamında ele alınan ve yukarıda özetlenen meselelere ilişkin okunması önerilen kaynaklar şunlardır:

Gürcan Bozkır, "Türk Siyasal Hayatında Cumhuriyetçi Güven Partisi", Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, VI/15, (2007/Güz), s.275-308.

Tanıl Bora – Yüksel Taşkın, “Sağ Kemalizm”, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, Cilt 2, Kemalizm, İletişim Yayınları, 2009, s. 529 – 554.